KOMISJONI OTSUS,

6. aprill 2005,

toetuskava kohta, mida Itaalia kavatseb rakendada laevaehituse finantseerimiseks

(teatavaks tehtud numbri K(2005) 844 all)

(Ainult itaaliakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2006/599/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama oma märkused vastavalt nendele sätetele,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

(1) 26. novembril 1998. aastal kiitis komisjon heaks Itaalia laevaehitust toetava garantiisüsteemi, mis on sätestatud 31. juuli 1997. aasta seaduse nr 261 artiklis 5, ning võttis arvesse, et süsteemi alusel antava abi määr on 1 %.

(2) 16. mail 2001 teatas Itaalia komisjonile rakendusmääruse vastuvõtmisest, millega täiendati ja muudeti garantiisüsteemi eeskirju, ning väitis, et tänu tehtud muudatustele ei kujuta garantiisüsteem endast riigiabi. See teatis ongi käesoleva otsuse teemaks.

(3) Pärast teatise saamist toimus Itaaliaga kirjavahetus täiendavate andmete saamiseks. Lisaks oli komisjonil mitmeid mitteametlikke kontakte Itaalia ametiasutuste ja nende nõustajatega ning komisjon kohtus nendega erineval ajal kaks korda.

(4) 30. aprilli 2003. aasta kirjaga teatas komisjon Itaaliale oma otsusest algatada teatatud meetme suhtes EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus.

(5) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. [1] Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama oma märkused abi kohta.

(6) Komisjon ei saanud huvitatud isikutelt ühtegi märkust.

(7) 4. juuni ja 22. juuli 2003. aasta ning 3. juuni 2004. aasta kirjas esitasid Itaalia ametiasutused oma tähelepanekud komisjoni 30. aprilli 2003. aasta otsuse kohta. Itaalia ametiasutused ja komisjon kohtusid 27. jaanuaril 2004.

(8) 3. novembri 2004. aasta kirjas palusid Itaalia ametiasutused, et komisjon määraks kindlaks oma seisukoha antud juhtumi puhul. Komisjon vastas kirjaga 22. detsembril 2004. Pärast seda ei ole komisjon saanud Itaalialt ühtegi kirja.

II. TOETUSKAVA KIRJELDUS

(9) "*Fondo speciale di garanzia per il credito navale*" (edaspidi "fond") loomisel toetuti 31. juuli 1997. aasta seaduse nr 261 artiklile 5. Sellele järgnev pakkumismenetlus ja fondi finants-, administratiiv- ja tehniline juhtimine usaldati Mediocredito Centrale SpA-le ("Mediocredito"). Fond on mõeldud juhuks, kui Itaalia ja välismaised laevaomanikud ei suuda Itaalia laevatehastes tehtavate laevaehitus- ja -ümberehitustööde kuludeks võetud laenu pangale tagasi maksta. Selleks annab fond ülalnimetatud omanikele teisese tähtsusega lõppfinantseerimise garantiid. Itaalia ametiasutused kinnitasid, et kuna fond veel ei toimi, ei anta praegu ka garantiisid.

[1] ELT C 145, 21.6.2003, lk 48.

(10) Finantseerimislaenu tähtaeg ei tohi olla üle kaheteist aasta ja laenu summa mitte üle 80 % lepinguhinnast; intressimäär ei tohi olla OECD nõukogu 3. augusti 1981. aasta resolutsioonis ja selle muudatustes märgitust madalam või madalam turukursist tingimusel, et rahastamist ei toeta muud riiklikud kontsessioonid eesmärgiga vähendada huvitatud kolmandate osapoolte koormust. Lisaks on finantseerimine garanteeritud laevale tehtud esimese hüpoteegiga, mis on finantseerimise objektiks.

(11) Garantiisüsteem tagab laevaomanikele garantiid. Garantii saamiseks hindab Mediocredito seaduses määratud kriteeriumide alusel, kas laevaomanikud on majanduslikult ja finantsiliselt usaldatavad.

(12) Garantii ei tohi olla üle 40 % laenust ja võib selles ulatuses katta kuni 90 % panga poolt kantud lõplikust kahjust seoses kapitali, lepingujärgsete intresside ja tasumata intressidega, mille määr ei tohi olla kõrgem võrdlusväärtusest (viitemäärast), mis kehtis võla ametliku sissenõudemenetluse kuupäeval, samuti muud kulud, sealhulgas kohtu- ja kohtuvälised kulud.

(13) Fondi soodustatud ettevõtjate poolt makstav ühekordne garantiitasu on fikseeritud ja see oli algselt 1,6 % garanteeritud summast, sõltumata garanteeritud laenu tähtajast. Järgnevalt teatasid Itaalia ametiasutused komisjonile oma kavatsusest muuta ühekordse garantiitasu määra, kehtestades selleks 12-aastase laenu puhul 2,3 % garanteeritud summast (vähendades seda proportsionaalselt lühema tähtajaga laenude puhul). See ühekordne garantiitasu võrdub 0,5 %-lise aastase garantiitasuga 12-aastase garanteeritud laenu maksmata summa pealt.

(14) Itaalia ametiasutused kaalusid riski diferentseerimise kasutamist, mis võimaldaks eri projektidele määrata eri garantiitasu vastavalt projekti finantseerimisega seotud riskile. Kuid süsteem oli üldjooneline ning komisjonile ei esitatud üksikasju ega andmeid selle toimimise kohta.

III. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

(15) Uurimismenetluse algatamisotsuses väljendas komisjon kahtlust, kas Itaalia laevaehituse finantseerimise garantiisüsteem täidab kõiki tingimusi vastavalt komisjoni 11. märtsi 2000. aasta teatise (EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes) lõike 4 punktile 3 ("teatis garantiide kohta"). [2]

(16) Muuhulgas kahtles komisjon, kas riigipoolne garantiisüsteem ikka on isefinantseeriv, kui kõigile kasutajatele, sõltumata finantseeritava projekti individuaalsest riskist, määratakse ühesugune garantiitasu. Pealegi on siin tegemist sektoriga, kus selliste garantiide pakkumiseks on olemas turg.

(17) Samuti kahtles komisjon, kas soodustatud ettevõtjate garantiitasud on kooskõlas turuga ja on piisavad süsteemi kõigi kulude katmiseks.

(18) Lõpuks ei saa komisjon välistada võimalust, et 10 %-line laenaja jaoks kõige riskantsem, hüpoteegi alla mittekuuluv laenuosa, võib osutuda ebapiisavaks, et laenuandja saaks korralikult hinnata laenuvõtja krediidivõimet ja minimeerida tehinguga seotud riske.

IV. ITAALIA MÄRKUSED

(19) Itaalia ametiasutused teatasid, et fond ei kujuta endast riigiabi järgmistel põhjustel:

i) fondi reeglid lubavad anda garantiisid ainult heal majanduslikul järjel olevatele laevaomanikele, kelle riskiprofiil on alla keskmise; sellistel soodustatud ettevõtjatel on sarnane riskiprofiil ja seega ei ole vaja garantiitasusid diferentseerida;

ii) mitme Itaalia krediidiasutuse poolt läbiviidud katsetused näitasid, et turul pakutav keskmine garantiitasu ühtib suures osas Itaalia ametiasutuste poolt pakutava tasuga.

(20) 3. juuni 2004. aasta kirjaga teatasid Itaalia ametivõimud oma valmisolekust võtta vastu riski diferentseerimissüsteem, mille alusel määratakse projektidele erinevad garantiitasud vastavalt finantsriskile. Süsteem võimaldab algsest aastasest garantiitasust 0,5 %-list kõrvalekaldumist. Loomulikult erinevad garantiitasud olenevalt laenu kestusest ja projektiga seotud riskidest. Kehtestatud on kolm erinevat riskiprofiili. 12-aastase laenu korral peaks soodustatud ettevõtja maksma väikese riskikategooria järgi garantiitasu 2,065 %, keskmise riskikategooria järgi 2,603 % ja suure riskikategooria järgi 3,142 %. See vastab garantiitasule, mis väikese riskiga projektide puhul on 0,4563 % aastas ja suure riskiga projektide puhul 0,6562 % aastas.

[2] EÜT C 71, 11.3.2000, lk 14.

(21) Ametiasutused peaksid abiskeemis osaleda soovivate potentsiaalsete soodustatud ettevõtjate hindamiseks kehtestama eri väärtused vastavalt kuuele finantsparameetrile. Taotleja üldiste tulemuste (näitajate) põhjal paigutatakse ta ühte kolmest riskikategooriast. Selline süsteem on siiski jäänud lõplikult välja töötamata ja Itaalia ametivõimud ei ole esitanud ka muid üksikasjalikke andmeid selle teostatavuse kohta.

V. **HINDAMINE**

1. **Riigiabi olemasolu**

(22) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatu põhjal on igasugune riigi ressurssidest teatavatele ettevõtetele antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

(23) Hinnatav meede kujutab endast garantiifondi, mis tagab pankade poolt laevaomanikele Itaalia dokkides tehtavate ehitus- või ümberehitustööde eest antavate laenude finantseerimise. Komisjon väljendas oma seisukohti selliste garantiide kohta oma teatises EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes ("teatis garantiide kohta"). ([3])

(24) Teatises garantiide kohta selgitatakse, miks võib riigi garantii teatud tingimistel kujutada endast riigiabi: *"Riigigarantii võimaldab laenusaajal saada kapitaliturgudel tavaliselt kehtivatest paremate finantstingimustega laenu. Tavaliselt õnnestub laenusaajal riigigarantii abil kokku leppida madalamates intressimäärades ja/või pakkuda väiksemat tagatist. Mõnel juhul ei õnnestu laenusaajal ilma riigigarantiita leida mis tahes tingimustel laenu andvat rahaasutust. (…). Riigigarantii eelis on see, et garantiiga seotud riski kannab riik. Riigi riskivalmidus tuleks tavapäraselt hüvitada asjakohase garantiitasuga. Kui riik loobub nimetatud tasust, siis on see ühtaegu eelis ettevõtjale ja riigi ressursside raiskamine. Isegi kui riik ei tee ühtegi garantiiga seotud väljamakset, võib ikkagi olla tegemist riigiabiga artikli 87 lõike 1 kohaselt."* ([4])

a) *Majanduslik kasu*

(25) Peamiseks küsimuseks käesoleval juhul on see, kas garantiitasu kajastab adekvaatset turuhinda. Riigiabi põhiprintsiipe ja ülaltoodud sätteid silmas pidades on ilmne, et teatise kohaselt on turg peamine kriteerium, mille abil saab hinnata, kas garantii kujutab endast riigiabi. Riik saab tõepoolest tasu garantii eest, mis on võrdne tasuga, mida eraõiguslik turuoperaator nõuaks sisse samaväärsetelt soodustatud ettevõtjatelt, mis omakorda tähendab, et viimane ei saa mingeid eeliseid ning et riik toimib nagu mis tahes rahaturgudel tegutsev erainvestor või kreeditor. Kui aga soodustatud ettevõtjate poolt makstav tasu ja garantii suhtes kohaldatud tingimused oleksid turul kehtivatest soodsamad, oleks see soodustatud ettevõtjale majanduslikult kasulik ja kujutaks seega EÜ asutamislepingu mõistes riigiabi (kui muud tingimused on täidetud).

(26) Teatises garantiide kohta (punkt 4.3) on sätestatud kuus tingimust, mis võimaldavad komisjonil hinnata, kas riigi garantiisüsteem kujutab endast riigiabi. Komisjon peab seega kõigepealt kaaluma, kas nimetatud süsteem täidab neid tingimusi, see aga välistaks otsekohe võimaluse, et süsteem sisaldab abi elemente.

(27) Vastavalt punktile 4.3 ei kujuta riigi garantiisüsteem endast riigiabi artikli 87 lõike 1 kohaselt, kui see vastab järgmistele tingimustele:

a) laenusaajal ei tohi olla majanduslikke raskusi;

b) laenusaaja saaks põhimõtteliselt laenu kapitaliturgudelt turutingimustel ilma riigi sekkumiseta;

c) garantii on seotud konkreetse finantstehinguga, piiratud kindlaksmääratud maksimumsummaga, ei kata rohkem kui 80 % tasumata laenust või muust rahalisest kohustusest (välja arvatud võlakirjad ja muud samalaadsed dokumendid) ega ole tähtajatu;

d) süsteemi tingimused rajanevad realistlikul riskihinnangul, nii et tõenäoliselt muudavad soodustatud ettevõtjate makstud garantiitasud süsteemi isefinantseerivaks;

e) süsteem näeb ette, et tulevaste garantiide andmise tingimused ning süsteemi üldine rahastamine vaadatakse läbi vähemalt kord aastas;

([3]) Vt joonealust märkust 2.
([4]) Teatise punktid 2.1.1 ja 2.1.2.

f) garantiitasud katavad nii garantii andmisega seotud tavalised riskid kui ka süsteemi halduskulud ning juhul, kui riik annab algkapitali süsteemi käivitamiseks, siis ka normaaltulu kõnealuselt kapitalilt.

(28) Komisjon märkis, et käesoleval juhul on tingimused a), b), c) ja e) täidetud, tingimused d) ja f) aga täitmata, sest riigi kantav risk ei ole hüvitatud asjakohase garantiitasuga.

(29) Garantiisid käsitleva teatise punkti 4.3 lõiked d ja f nõuavad, et süsteemi tingimused rajaneksid realistlikul riskihinnangul, nii et tõenäoliselt muudavad soodustatud ettevõtjate makstud garantiitasud süsteemi isefinantseerivaks ning et garantiitasud katavad nii garantii andmisega seotud tavalised riskid kui ka süsteemi halduskulud ning juhul, kui riik annab algkapitali süsteemi käivitamiseks, siis ka normaaltulu kõnealuselt kapitalilt. Itaalia ei suutnud komisjonile tõestada, et süsteemis ettenähtud garantiitasu on piisav süsteemi omafinantseerimiseks ja halduskulude katmiseks.

i) Pakutud garantiitasu mittevastavus

(30) Rahaturgudel tegutsevad krediidiasutused võtavad oma klientidelt samade garantiide eest suuremat garantiitasu arvestades, et 2,3 %-line ühekordne garantiitasu (või garantiitasu vahemikus 2,065–2,603 %) ei ole tõenäoliselt piisav kohustuste täitmatajätmisest tulenevate kulude ning halduskulude katmiseks. Nagu Itaalia ametiasutused märkisid oma 3. juuni 2004. aasta kirjas, on see nii ka garantiitasude puhul, mis jäävad vahemikku 2,065–2,603 %.

(31) Itaalia ametiasutused ei ole varem samalaadseid garantiisüsteeme kasutanud. Neil ei ole seega ka vastavaid andmeid või muid kogemustel põhinevaid andmeid (nt kohustuste mittetäitmine tööstusettevõtete poolt, süsteemi tuluallikad, tegelikud halduskulud süsteemi käigushoidmiseks), mis aitaksid neil tõestada garantiisüsteemi omafinantseerimist.

(32) Seetõttu Itaalia ametiasutused väidavadki, et pakutud garantiitasu põhineb lähedasel turukriteeriumil ja peaks seega olema piisav. Kuid see ei vasta komisjoni käsutuses olevatele andmetele.

(33) Esiteks väitsid Itaalia ametiasutused oma 7. oktoobril 1998. aastal saadetud kirjas, et nende arvates on panga garantiitasu keskmine turuhind 0,915 % aastas. See on tunduvalt kõrgem Itaalia ametiasutuste pakutud ühekordsest garantiitasust (3. juuni 2004. aasta kiri).

(34) Teiseks tõestasid pakutud garantiitasu ebapiisavust Itaalia ametiasutuste poolt komisjonile hiljuti saadetud andmed. Itaalia ametiasutused viisid 2003. aastal läbi turu-uuringu eesmärgiga välja selgitada, kui palju võtaksid krediidiasutused oma klientidelt samasuguste garantiide eest. Komisjonile esitatud Itaalia pankadest saabunud kirjad tõestasid, et kõik küsitletud pangad võtaksid garantiitasu, mis on üle 0,5 % aastas ehk kõrgem vahemikust, mida Itaalia ametivõimud pakkusid oma 3. juuni 2004. aasta kirjas. Pankade soovitatud garantiitasud on järomised:

Banca CARIGE	0,50 % kuni 0,75 % aasta kohta
BNL	umbes 0,60 % aasta kohta
Unicredit	0,60 % aasta kohta
Citigroup	0,60 % aasta kohta
Deutsche Bank	0,70 % kuni 0,80 % aasta kohta
ABN Amro	0,70 % kuni 0,75 % aasta kohta
Banca Intesa	umbes 0,75 % aasta kohta
Banca di Roma	0,75 % kuni 1,25 % aasta kohta

(35) Kolmandaks kinnitavad pakutud garantiitasude mittevastavust komisjoni kogemused Saksamaa laevaehituse finantseerimissüsteemide hindamisel, mis vastupidiselt käesolevale juhtumile töötavad juba mitu aastat. Komisjon kiitis 2003. aasta detsembris heaks Saksamaa liidumaade garantiisüsteemid (Riigiabi nr N 512/03 [5]), sest nimetatud meetmed ei kujutanud endast EÜ asutamislepingu mõistes riigiabi.

(36) Saksamaa juhtum näitas, et nii makseriskide kui ka halduskulude tõenäoliseks katmiseks on vaja suuremaid garantiitasusid: Saksamaa kasutas soodustatud ettevõtja krediidivõimele vastavaid garantiitasusid, mis langesid vahemikku 0,8–1,5 % aastas.

[5] ELT C 62, 11.3.2004, lk 2.

(37) Arvestades sellega, et Saksamaa ja Itaalia garantiisüsteemid olid põhimõtteliselt sarnased ja tõstatasid samu küsimusi, soovitas komisjon Itaalia ametimeestel tutvuda Saksamaa liidumaade garantiisüsteemide kohta vastuvõetud otsusega, sest Saksamaa liidumaad olid laevaehitusega seotud garantiisüsteeme kasutanud ka varem. Samal ajal kui Itaalia ametiasutustel polnud ühtegi elementi määramaks, milline garantiitasu tagab süsteemi omafinantseerimise, põhinesid Saksamaa ametiasutuste kalkulatsioonid pikaajalistel ja usaldusväärsetel andmetel. ([6])

(38) Seetõttu andis komisjon Itaaliale Saksamaa liidumaade garantiiskeemide kohta vastuvõetud otsuse mitteametliku koopia. Kui Itaalia ametnikud avaldasid soovi saada Saksamaa juhtumi kohta rohkem üksikasjalikku teavet otse Saksamaa ametiasutustelt, saatis komisjon Itaalia ametiasutustele ja nende nõustajatele vastavate Saksamaa ametnike ja nõustajate kontaktandmed.

ii) Riski diferentseerimise puudumine

(39) Lisaks arvestas komisjon, et fond ei rajane realistlikul riskihinnangul ja ei oleks seega tõenäoliselt ka isefinantseeritav.

(40) Komisjoni käsutuses olevate andmete põhjal on laevaehituse finantseerimise sektoris võimalik üksikriske hinnata ja turg finantsgarantiide andmiseks laevaehitajatele on samuti olemas. Sellest nähtub, et laevaehituse finantseerimise garantiisüsteemi ei saa tõenäoliselt pidada isefinantseeritavaks, kui ta võtab ühesugust garantiitasu kõigilt kasutajatelt ning tegutseb turuoperaatoritega samade tingimuste ja piirangute alusel. Sest maksujõulised soodustatud ettevõtjad (*rectius*, keskmisest madalama riskiga ettevõtjad) leiavad endale alati käendaja, kes on nõus nende riske katma keskmisest madalama garantiitasu eest. Kohustusliku süsteemi puhul osutuks riiklike asutuste pakutud garantiiskeem keskmisest riskantsemaks, mistõttu ta ei oleks võimeline süsteemi piisavalt finantseerima.

(41) Saadud andmed näitavad, et Itaalia esitatud laevaehituse finantseerimise garantiisüsteemis kasutatakse fikseeritud garantiitasu ja süsteemi kasutamine ei ole kohustuslik. Samal ajal kinnitab Itaalia, et üksikriske on võimalik hinnata ja turg selliste garantiide jaoks on olemas. Selle alusel ei ole tõenäoline, et nimetatud garantiisüsteem oleks isefinantseeriv.

(42) Oma 3. juuni 2004. aasta kirjas avaldasid Itaalia ametiasutused valmisolekut süsteemi vastuvõtmiseks, kus eri riskiga projektidelt võetakse eri suurusega garantiitasu. Kuid konkreetset ettepanekut pole senini tehtud. Kirjas esitatud uus süsteem oli üldjooneline ning senini pole esitatud üksikasju ega andmeid selle toimimise kohta, kuigi ametiasutustele teatati, et see on komisjoni otsuse jaoks oluline küsimus.

(43) Ka siis, kui sellist üldjoonelist süsteemi pidada asjakohaseks riskide realistliku hindamise seisukohalt, näitab pakutud garantiitasude madal tase igal juhul, et meede võimaldab süsteemi kasutavatel laevaehitajatel majanduslikku tulu saada.

iii) Halduskulude katmine

(44) Itaalia ametivõimud ei ole esitanud komisjonile usaldusväärseid ja üksikasjalikke hinnanguid süsteemi kavandamise, käivitamise ja töötamisega seotud halduskulude kohta. Kuigi komisjon tõstatas selle küsimuse oma 30. aprilli 2003. aasta otsuses, ei ole Itaalia täiendavaid andmeid seni esitanud.

(45) Samuti arvab komisjon, et kui saadud garantiitasud ei ole piisavad kohustuste täitmatajätmisest tulenevate kahjude katmiseks, ei kata need tõenäoliselt ka kõiki halduskulusid.

(46) Lõpuks teatasid Itaalia ametivõimud komisjonile, et võeti vastu seadus ja riik eraldas fondi töö tagamiseks oma eelarvest 258 228 449,54 eurot (500 triljonit litti). Kuid kapitalilt saadavat tulu pole ette nähtud.

iv) Järeldus

(47) Kõik ülalnimetatud elemendid näitavad, et Itaalia ametiasutuste esitatud garantiitasu (või garantiitasude vahemik) ei taga süsteemi isefinantseerimist ja halduskulude katmist. Samuti ei põhine süsteem riskide realistlikul hindamisel. Pealegi ei ole eraettevõtjaid testitud.

([6]) Tuleb märkida, et laevaehitusturg on globaalne ja laevaehituse finantseerimine üleeuroopaline. Seetõttu tuleks õppust võtta Saksamaa juhtumist sõltumata sellest, et seal hinnatud süsteemid ei puudutanud Itaaliat.

(48) Selle alusel arvab komisjon, et pakutav meede võib osutuda majanduslikult tulusaks fondi kasutavatele soodustatud ettevõtjatele.

b) *Riigi ressursid ja meetme selektiivsus*

(49) Kuna nimetatud meede kujutab endast riigi garantiiga kaetud süsteemi ja raha tuleb riigi eelarvest on selge, et tegemist on riigi ressurssidega. Kui riik võtab enda kanda finantsriski ja loobub soodustatud ettevõtjate poolt makstavast asjakohasest garantiitasust, võib riigi garantii kujutada endast riigi ressursside raiskamist.

(50) Meede on ilmselt selektiivne, sest riigi garantiist saavad tulu üksnes laevaomanikud, kes kavatsevas laevu ehitada ja ümber ehitada Itaalia dokkides vastavalt Itaalia seadusandlusele.

c) *Konkurentsi moonutamine ja mõju ühendusesisesele kaubandusele*

(51) Fondist tulenev majanduskasu teatud soodustatud ettevõtjatele on oma olemuselt konkurentsi moonutav, kui riigi garantii võimaldab neile teatavaid tegevusi, mida neil oleks muidu raske saada. Riigi garantii ilma soodustatud ettevõtjatelt võetava asjakohase tasuta võib anda nendele ettevõtjatele ja Itaalia laevaehitussektorile konkurentsieelise Euroopa ja muude riikide konkurentide ees, kes ei saa samasuguste meetmete puhul tulu.

(52) Kuna laevaehitus on globaalne turusektor, toimub ka intensiivne ühendusesisene kaubavahetus. Seega võib kõnealune meede mõjuta kaubavahetust liikmesriikide vahel.

(53) Järelikult kujutab pakutud meede endast riigiabi EÜ asutamislepingu mõistes, kuna artikli 87 lõike 1 kõik elemendid on täidetud.

2. **Abi kokkusobivus**

(54) Artikli 87 lõigetes 2 ja 3 toodud tingimuste järgi saab hinnata, kas abi on ühisturuga kokkusobiv või kas seda võib pidada ühisturuga kokkusobivaks. Vastavalt artiklile 89 võib ühisturuga kokkusobivaks pidada abiliiki, mida komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega võib kindlaks määrata nõukogu.

(55) Teatamise ajal kuulus laevaehitussektor nõukogu 29. juuni 1998. aasta määruse (EÜ) nr 1540/98 reguleerimisalasse, milles kehtestati uued eeskirjad laevaehitusele antavale abile ([7]) (laevaehituse määrus). Laevaehituse määruse kohaselt antakse selles sektoris abi ainult neis õigusaktides määratud tingimuste ja eesmärkide alusel. Pealegi ei antud põhitegevuseks abi nendele laevaehituslepingutele, mis sõlmiti pärast 31. detsembrit 2000.

(56) 1. jaanuaril 2004. aastal jõustus laevaehituse riigiabi raamistik (laevaehituse raamistik), ([8]) mis keelustas igasuguse põhitegevusalase abi selles sektoris. Järelikult loetakse ühisturuga kokkusobivaks üksnes abi, mis vastab raamistikus toodud nõuetele ja eesmärkidele.

(57) Vastavalt kehtivale pretsedendiõigusele ([9]) ja kui üleminekueeskirjades ei ole määratud teisiti, hinnatakse teatatud riigiabi eeskirjade alusel, mis kehtisid abi sobivuse kohta tehtud otsuse vastuvõtmise ajal. Antud juhul oleks abi tulnud hinnata vastavalt laevaehituse raamistikule.

(58) Otsus menetluse algatamise kohta võeti vastu laevaehituse määruse kehtimise ajal ja see põhineb laevaehituse määrusel. Sellele vaatamata ei ole haldusmenetluse taasavamine vajalik, kui kahe konsekutiivse õigusliku teksti asjakohased sätted oluliselt ei erine. See nõue on antud juhtumil täidetud. ([10])

(59) Vastavalt laevaehituse raamistikule ja laevaehituse määrusele sisaldab otseselt või kaudselt antav abi kõiki laevade ehitamiseks või ümberehitamiseks laevatehastele, laevaomanikele või kolmandatele osapooltele antavaid abivorme, näiteks laenuvõimalused, garantiid ja maksusoodustused. ([11])

([7]) EÜT L 202, 18.7.1998, lk 1.
([8]) Laevaehituse riigiabi raamistik (2003/C/317/06), (ELT C 317, 30.12.2003, lk 11).
([9]) Vt esimese astme kohtuotsust 18.11.2004 kohtuasjas T-176/01, Ferriere Nord SpA *v.* komisjon, eriti punktid 134–140.
([10]) Vt ka ülalnimetatud kohtuasja T-136/01, punktid 74–82.
([11]) Vt laevaehituse määruse artikli 2 lõiget 2 ja laevaehituse raamistiku punkti 11.

(60) Menetluse algatamise otsus põhines asjaolul, et selline abi kujutab endast põhitegevusabi, mis vastavalt laevaehituse määrusele on alates 1. jaanuarist 2001 põhimõtteliselt ühisturuga kokkusobimatu. ([12]) Ka laevaehituse raamistikus on säte, mis ei luba anda põhitegevusabi.

(61) Menetluse algatamise otsuses hinnati abi kokkusobivust ühisturuga täpsemalt, võttes arvesse kolmandatele osapooltele laevade ehitamiseks antavaid laenusoodustusi puudutavad sätted. ([13]) Nenditi, et kuigi OECD kokkulepe ja valdkondlik lepe sisaldavad garantiisid puudutavaid eeskirju, ei rakendata OECD kokkuleppe sätteid abi ülempiiri osas nendele laevadele, mida käsitletakse valdkondlikus leppes. Nii on see ka praegu. ([14])

(62) Kuna oli selge, et tegemist ei ole sulgemis- ja restruktureerimisabi, innovatsiooniks antava abi, regionaalse investeerimisabi, uurimis- ja arendusabi, keskkonnaabi või arenguabiga, ei hinnatud abi kokkusobivust laevaehituse määruse muude sätetega. Ilmselt ei taotleta abiga neid eesmärke, kuigi laevaehituse raamistiku sätted erinevad selles osas veidi. Ilmne on ka see, et abi ei taotle muid horisontaalseid eesmärke (koolitus, tööhõive, VKEde edendamine), mis on nüüd laevaehituse raamistiku alusel lubatud.

(63) Tuleks ka rõhutada, et Itaalia ametiasutused pole kunagi väitnud, et kõnealust meedet tuleks pidada ühisturuga kokkusobivaks abiks. Ka ei esitanud nad komisjonile mingeid andmeid, et viimane saaks kaaluda, kas see abi võiks kuuluda mõne EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud erandi rakendamisalasse.

(64) Arvestades ülaltoodut otsustas komisjon, et antud juhul ei ole laevaehitussektorile antava riigiabi suhtes ükski erand kohaldatav ning kuna komisjoni arvates kujutab meede endast riigiabi, siis järelikult on see ühisturuga kokkusobimatu.

VI. **JÄRELDUS**

(65) Ülaltoodu põhjal järeldab komisjon, et *Fondo speciale di garanzia per il credito navale* alusel antav garantii kujutab endast riigiabi ning on ühisturuga kokkusobimatu,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Riigiabi, mida Itaalia kavatseb rakendada laevaehituse finantseerimiseks vastavalt 31. juuli 1997. aasta seaduse nr 261 artiklile 5, muudetud 30. novembri 1998. aasta seaduse nr 413 artikliga 1, ning ministeeriumi 14. detsembri 2000. aasta korraldusega, on ühisturuga kokkusobimatu.

Vastavalt sellele ei saa abi rakendada.

Artikkel 2

Itaalia teatab komisjonile käesoleva otsuse täitmiseks võetud meetmetest kahe kuu jooksul alates otsusest teatamisest.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Itaalia Vabariigile.

Brüssel, 6. aprill 2005

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neelie KROES

([12]) Vt laevaehituse määruse artiklit 3 lõiget 1.
([13]) Vt laevaehituse määruse artiklit 3 lõiget 4.
([14]) Vt laevaehituse raamistiku punkti 23, mis viitab samadele OECD sätetele, mis on otsuses mainitud.